

Stanisław Wyspiański – superbohater z Krakowa

**Materiały edukacyjne z zakresu
dziedzictwa kulturowego**

Narodowy
Instytut
Dziedzictwa

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

Stanisław Wyspiański – superbohater z Krakowa

Scenariusz zajęć z zakresu dziedzictwa kulturowego

Grupa wiekowa: Przedszkole – dzieci 5- lub 6-letnie.

Przedmiot: Wychowanie przedszkolne.

Czas: Całodzienny scenariusz zajęć.

CELE OPERACYJNE:

- kształtowanie postawy szacunku wobec dziedzictwa kulturowego,
- kształtowanie umiejętności wyrażania własnych uczuć i przeżyć w kontakcie ze sztuką,
- poznanie postaci i dzieł Stanisława Wyspiańskiego,
- utrwalenie znajomości zabytków krakowskich,
- rozwijanie koordynacji słuchowo-ruchowej i wzrokowo-ruchowej,
- rozwijanie małej i dużej motoryki,
- doskonalenie spostrzegawczości wzrokowej,
- poznanie pojęć: pejzaż, portret, autoportret, witraż, projekt,
- utrwalenie pojęć: więcej – mniej, starszy – młodszy, liczenia do 10,
- wzbogacenie słownika czynnego o słownictwo związane z tematem,
- wzmacnianie postawy dbania o środowisko poprzez wykorzystanie materiałów z recyklingu,
- rozwijanie twórczego myślenia, kreatywności,
- kształtowanie umiejętności współpracy.

METODY NAUCZANIA:

- metoda projektu,
- metody czynne (samodzielných doświadczeń i przeżyć dziecka, zadań, ćwiczeń utrwalających),
- metody słowne (objaśnienia, rozmowy, zagadki i opowiadania, tłumaczenia, polecenia, pochwały, metody żywego słowa),
- metody oglądowe (przekazu i obserwacji, organizowania sytuacji kontaktów ze sztuką).

FORMY PRACY:

Indywidualna, grupowa, zbiorowa.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- mapa Polski,
- komputer z rzutnikiem do wyświetlenia prezentacji, utworów muzycznych i filmów za pośrednictwem YouTube (wymagany dostęp do Internetu): filmy: *Drone over Krakow | 4K - Krakow4u.pl*: <https://www.youtube.com/watch?v=EYlIn0s0itA>; kaszup1, *Akropolis – wizjonerski projekt Wyspiańskiego*: <https://www.youtube.com/watch?v=D3r3HzV6pkQ>; nagranie Władysław Żeleński, *Krakowiak/Cracovienne op. 47, Polska na 4 ręce*, Zarębski Piano Duo: Grzegorz Mania, Piotr Różański: <https://www.youtube.com/watch?v=SnSO050lscw>,
- karty pracy 1 – imię i nazwisko (załącznik 1),
- fragment „Trochę bajek o Stanisławie Wyspiańskim” (załącznik 2),
- prezentacja (załącznik 3),
- materiał pomocniczy dla nauczyciela do prezentacji (załącznik 4),
- obrazki do ewaluacji (załącznik 5),
- karta pracy 2 – witraż (załącznik 6),
- materiały plastyczne i z recyklingu: farby; kolorowe, plastikowe zakrętki; klej; pudełka kartonowe różnej wielkości; rolki po papierze toaletowym/ręcznikach papierowych.

POWIĄZANIE Z PODSTAWĄ PROGRAMOWĄ:

I 5, 6, 7; III 8, 9; IV 1, 2, 3, 7, 8, 9, 14, 15.

PRZYGOTOWANIE DO ZAJĘĆ:

– Sugerowana bibliografia dla nauczyciela:

- O. Brenifier, *Piękno i sztuka, co to takiego?*, Poznań 2016,
- Ł. Gaweł, *Stanisław Wyspiański, Na chęciach mi nie braknie..*, Kraków 2017,
- D. Godyń, M. Laskowska i in., *Wyspiański. Katalog wystawy dzieł ze zbiorów Muzeum Narodowego w Krakowie*, Kraków 2017,
- K. Maziarz, *Trochę bajki o Stanisławie Wyspiańskim*, Kraków 2018,
- L. Płoszewski i in. (red.), *Stanisław Wyspiański. Dzieła zebrane, t. XIV*, Kraków 1966, s. 189–201,
- Portal: <https://zbiory.mnk.pl/pl/wyniki-wyszukiwania?phrase=Wyspia%25C5%2584ski>

– Wcześniejsza zbiórka kolorowych, plastikowych zakrętek wśród rodziców dzieci tak, by każde dziecko miało ich ok. 10.

– Wcześniejsza zbiórka pudełek o różnych wielkościach: np. transportowych, po butach, produktach spożywczych – tak, by każde dziecko miało min. 2 oraz rolek po papierze toaletowym/ręcznikach papierowych.

PRZEBIEG:

I. WSTĘP

1. Zabawa integracyjno-ruchowa na powitanie.

Dzieci z nauczycielem siedzą w kole. Nauczyciel: Niech nasze koło obiegnie ten, kto...

... ma na sobie coś niebieskiego,

... zjadł dziś śniadanie,

... wyspał się,

... lubi rysować,

... potrafi budować wysoką wieżę z klocków.

Dziecko, które czuje, że o nim mowa, wstaje, obiega koło i siada na swoim miejscu. Powyższe zdania należy traktować jako sugestie – nauczyciel powinien odnosić się do codziennego życia dzieci oraz znajomości zainteresowań dzieci, co jest wstępem do dalszych działań.

2. Wprowadzenie do tematu zajęć – rozmowa kierowana.

Nauczyciel: *Poznamy dziś pewnego superbohatera. Jakich znacie superbohaterów? Dlaczego tak ich nazywamy?*

Samorzutne wypowiedzi dzieci związane z bohaterami bajek i ich mocami.

Nauczyciel: *Superbohater, którego dziś poznamy, żył naprawdę, dawno temu – w czasach, których nie pamiętamy ani my, ani nasi rodzice, ani nawet dziadkowie. Urodził się i mieszkał w Krakowie ponad sto lat temu.*

Nauczyciel wskazuje Kraków na mapie Polski lub prosi o pomoc chętne dziecko.

Prezentacja filmu *Drone over Krakow | 4K – Krakow4u.pl*: <https://www.youtube.com/watch?v=EYIIIn0s0itA>

Utrwalenie nazw krakowskich zabytków: Zamek Królewski na Wawelu, kopiec Kościuszki, kościół Mariacki, Sukiennice.

Nauczyciel: *Jak nazywa się nasz superbohater?*

Zadanie: karta pracy (załącznik 1 – imię i nazwisko): rysowanie po śladzie, łączenie nitki.

Wskazówka: Nauczyciel może użyć karty z samym nazwiskiem lub imieniem i nazwiskiem artysty.

Nauczyciel prezentuje imię i nazwisko artysty: STANISŁAW WYSPIAŃSKI.

II. CZĘŚĆ WŁAŚCIWA

1. Rozgrzewka uszu przed słuchaniem: dzieci „nakręcają” uszy do słuchania, kilka razy do przodu, kilka do tyłu.

2. Odczytanie przez nauczyciela fragmentu „Trochę bajek o Stanisławie Wyspiańskim” (załącznik 2).

3. Rozmowa z dziećmi o przeczytanym tekście. Pytania pomocnicze:

– *Co najbardziej lubił robić mały Staś? Czego nie lubił robić?*

– *Co przynosił w prezencie swojemu wujkowi?*

– *Dokąd najbardziej lubił chodzić Staś razem z ciocią?*

4. Czym zajmował się dorosły Stanisław Wyspiański? – prezentacja multimedialna (załącznik 3). Omówienie slajdów, rozmowa z dziećmi o prezentowanych dziełach sztuki (materiał pomocniczy dla nauczyciela do prezentacji – załącznik 4). Wprowadzenie pojęć: portret, autoportret, pejzaż, witraż, projekt. Rozwinięcie tematu zajęć: Stanisława Wyspiańskiego możemy nazwać superbohaterem, bo posiadał wiele talentów: malował portrety, pejzaże, autoportety, projektował witraże, malowidła i meble, był pisarzem. Nauczyciel pyta, jakie talenty mają dzieci, co najbardziej lubią robić w wolnej chwili.

Rozmowa może być uatrakcyjniona i przerywana zabawą ruchową: Spostrzegawczy artysta. Dzieci dobierają się w pary, na sygnał nauczyciela przyglądają się sobie nawzajem przez ok. 20 sekund, próbując zapamiętać jak najwięcej szczegółów wyglądu/stroju partnera. Po tym czasie pierwsze dziecko z pary zamyka oczy i opisuje partnera. Następnie następuje zamiana w opisywaniu.

5. Zabawa ruchowa, uwrażliwienie na frazę muzyczną: pozowanie malarzowi. W trakcie odtwarzania muzyki dzieci swobodnie tańczą, gdy muzyka się zatrzymuje – również się zatrzymują i przybierają wybraną przez siebie pozę, wyobrażając sobie, że pozują artyście.

Proponowana kompozycja z epoki we współczesnej aranżacji: Władysław Żeleński, *Krakowiak/Cracovienne op. 47, Polska na 4 ręce*, Zarębski Piano Duo: Grzegorz Mania, Piotr Różański: <https://www.youtube.com/watch?v=SnSO050lscw>

6. Zadanie plastyczne: projektanci zamku na Wawelu.

Opcjonalnie: Przed wykonaniem zadania, opcjonalnie nauczyciel może zaprezentować kilka wybranych klatek z filmu *Akropolis – wizjonerski projekt Wyspiańskiego*: <https://www.youtube.com/watch?v=D3r3HzV6pkQ> – w celu obejrzenia makiety projektu z różnych stron.

Z przygotowanych pudełek dzieci budują wspólny zamek na Wawelu, niczym Wyspiański w swojej wizji Wawel – Akropolis. Odliczając do 10, każde dziecko bierze kolorowe nakrętki. Tworzy z nich fosę i okna. Z rolek po papierze toaletowym dzieci tworzą wieże zamku. Na zakończenie malują budowlę farbami w dowolnych kolorach, używają palców oraz dłoni.

III. UTRWALENIE I EWALUACJA W RUCHU

– Pytania pomocnicze:

- *Jak nazywał się artysta, którego dziś poznaliśmy?*
- *W jakim mieście mieszkał i pracował?*
- *Czym się zajmował, jakie prace tworzył?*

– Nauczyciel przykleja w trzech miejscach sali obrazki: buźki uśmiechniętej, smutnej i niezdecydowanej (załącznik 5). Po podaniu hasła, np. „Jak podobało Ci się budowanie zamku?”, „Co myślisz o czytaniu Trochębajki o Wyspiańskim?” dzieci podbiegają do wybranego obrazka.

PRACA DOMOWA:

Rozmowa dzieci z rodzicami na temat talentów rodziców.

Opcjonalnie: karta pracy 2 – witraż (załącznik 6) inspirowany falistymi liniami z projektów Wyspiańskiego – do dowolnego pokolorowania, bez instrukcji. Ostateczny wygląd pracy zależy od inwencji dziecka. Prace przyniesione ponownie do przedszkola nauczyciel może skleić razem, tworząc jeden wspólny witraż.